

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov

Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe

1. Postoj APZ k návrhu zákona

APZ súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho na ďalšie legislatívne konanie.

2. Zdôvodnenie postoja APZ

APZ k predmetnému návrhu zákona v pripomienkovom konaní uplatnila 28 pripomienok, z toho 26 zásadných. K návrhu ústavného zákona sa konali 2 rozporové kolá (28.1.2021 a 10.5.2021).

Z 26 zásadných pripomienok bolo akceptovaných 13 pripomienok. Ostatné pripomienky (13) boli neakceptované. V 12 pripomienkach bol rozporovým konaním odstránený rozpor úplne a v 1 pripomienke iba čiastočne.

Popis pripomienky s čiastočným rozporom:

APZ navrhla vypustiť Čl. 8 (nárok osoby, ktorá vychovala dieťa, na **príplatok k starobnému dôchodku vo výške najmenej 1/5 uhradenej platby dieťaťa na starobné poistné**).

Túto pripomienku sme odôvodnili tým, že nie sú jasné finančné dopady na udržateľnosť dôchodkového systému (v návrhu nie je vyčíslený vplyv) a ani finančné krytie takéhoto opatrenia. Zavedenie príspevku znamená navýšenie finančnej straty, ktorú dôchodkový systém už v súčasnosti generuje. Navyše tento zámer je úplne nekompatibilný s návrhom zaviesť NDC schému.

Predkladateľ v rámci rozporového konania uviedol, že NDC schéma nebude na Slovensku zavádzaná, čím čiastočne odstránil rozpor. Predkladateľ naďalej trvá na poskytovaní tzv. príplatku k starobnému dôchodku rodiča (princíp rodinnej medzigeneračnej solidarity), ktorý priamo vyplýva z Ústavy (Čl. 39 ods. 5 v znení od 1.1.2023) a z Programového vyhlásenia vlády SR. Podmienky výpočtu výšky takéhoto príplatku nie sú ešte úplne známe, podľa výkladu predkladateľa by malo ísť o sumu podobnú odvodu do fondu solidarity, čo pri priemernej mzde 1100 € predstavuje hodnotu približne 52 €, ktorá by mala byť rodičom poskytnutá nad rámec zákonného dôchodku.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Cieľom je prijať ústavnú úpravu definujúcu základné parametre prvého a druhého piliera dôchodkového systému:

- zreformovať všetky piliere dôchodkového systému s cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť a zvýšiť dôchodky pre občanov,
- v I. pilieri (priebežne financovaný systém) posilniť udržateľnosť, spravodlivú valorizáciu, zohľadniť dĺžku obdobia práce a starostlivosť o deti, umožniť deťom prispievať k dôchodku ich rodičov,
- v II. pilieri (starobné sporenie) zaviesť automatický vstup, možnosť výstupu v určenej dobe, zaviesť dobrú investičnú politiku, zlepšiť programový výber.

Stručný popis ústavného zákona:

- primerané hmotné zabezpečenie musí zohľadňovať dlhodobú rozpočtovú udržateľnosť,
- štát každoročne poskytne do priebežného systému prostriedky v sume odvedených platieb, ďalšie možnosti poskytnutia prostriedkov štátom nie sú inak dotknuté,
- vek nároku na dôchodku sa mení od zmeny strednej dĺžky života (určené v nižšom predpise),
- starobný dôchodok zo systému sa v jednom kalendárnom roku poskytuje najviac 12 krát,
- valorizácia: percentuálne zvýšenie podľa vývoja spotrebiteľských cien prípadne aj zákonom,
- valorizácia sa neuplatní, ak vláda nepredloží do 1 roka od vzniku tzv. vysokého rizika dlhodobej udržateľnosti systému návrhy opatrení na zníženie tohto rizika,
- vysoké riziko dlhodobej udržateľnosti vzniká, ak na dofinancovanie priebežného systému bolo potrebné poskytnúť prostriedky zo štátneho rozpočtu v sume najmenej 1 % sumy HDP,
- zavádza sa možnosť pracujúcich detí prispievať k dôchodku svojich rodičov vo výške najmenej 1/5 z platby dieťaťa na starobné poistenie,
- sporiteľom v sporiacom systéme (II. pilier) sa osoba stáva automaticky pri prvom vzniku pracovného pomeru/SZČO najmenej 30 rokov pred dosiahnutím dôchodkového veku,
- vystúpiť z II. piliera je možné na základe právneho úkonu vykonaného najmenej 30 rokov pred dôchodkovým vekom a najviac však 2 roky po vstupe do II. piliera,
- podiel sumy do II. piliera je najmenej 1/4 platby odvodu na starobné poistenie (ustanovenie platné od 1.1.2024),
- dôchodok z II. piliera sa poskytuje (1) dlhodobo, najmenej po dobu rovnajúcu sa strednej dĺžke života (2) jednorazovo v celej sume alebo v jej časti v prípade nízkej nasporenej sumy,
- rada pre rozpočtovú zodpovednosť každoročne vypracuje správu o dlhodobej udržateľnosti systému (ustanovenie platné od 1.1.2024),
- každý návrh zákona musí obsahovať vyčíslenie vplyvov na dôchodkový systém (ustanovenie platné od 1.1.2024).

Navrhovaný dátum účinnosti: 1. január 2023 okrem vybraných ustanovení s neskorším dátumom účinnosti